

Η δουλειά, η ανεργία, οι ώρες αλλά και ο τύπος εργασίας (πλήρους ή μερικής απασχόλησης) επιδρούν στο βαθμό ικανοποίησης που νιώθουν οι άνθρωποι από τη ζωή τους (και από τη δουλειά τους). Σε διά-

φορα σημεία του βιβλίου, γίνεται αναφορά στην ανεργία ως πηγή δυστυχίας. Όμως, τα πολλά και σύνθετα θέματα που αφορούν σε διαφορετικές εκδοχές και τρόπους εργασίας δεν αναλύονται καθόλου. Η γενική γραμμή που υιοθετεί ο συγγραφέας είναι ότι οι πολλές ώρες εργασίας αυξάνουν μεν το εισόδημα, αλλά δεν αυξάνουν την ευτυχία. Για το λόγο αυτόν προτείνει λιγότερες ώρες εργασίας (παρόλο που οδηγούν μοιραία σε περιορισμό του εισοδήματος) και περισσότερη ενασχόληση με άλλες δραστηριότητες (εσωτερικές ή αλληλέγγυες ή – ακόμη καλύτερα – και τα δύο σε συνδυασμό). Περιέργως, αν και ο Layard είναι χωρίς αμφιβολία ένας από τους σημαντικότερους οικονομολόγους της εργασίας, στο βιβλίο του αυτό δεν καταπιάνεται με καμία από τις πλούσιες πτυχές του τρόπου με τον οποίο εργάζονται οι άνθρωποι στις σύγχρονες (πλούσιες) κοινωνίες.

Σε μια επισκόπηση ωστόσο της βιβλιογραφίας των οικονομικών της ευτυχίας, εντοπίζονται αρκετές εφαρμογές σε θέματα εργασίας. Οι εφαρμογές αυτές επιχειρούν να μετρήσουν την ικανοποίηση και το κόστος που προκαλούν διαφορετικές μορφές και διαφορετική διάρκεια εργασίας. Το θέμα έχει ιδιαίτερη σημασία και από την άποψη των δημόσιων πολιτικών που ρυθμίζουν τους κανόνες στην αγορά εργασίας. Οι άνθρωποι, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν είναι ελεύθεροι να διαλέξουν πόσες ώρες θα εργάζονται, και συνήθως ούτε καν τον τύπο του συμβολαίου εργασίας τους. Αυτό συμβαίνει επειδή υπάρχουν νόμοι που ρυθμίζουν τις ώρες εργασίας, επειδή οι συνθήκες (όπως ο ανταγωνισμός, για παράδειγμα) ενδέχεται να διαφέρουν σημαντικά ανάμεσα σε διαφορετικά επαγγέλματα (επενεργώντας στη ζήτηση εργασίας), αλλά και επειδή ένα ποσοστό ανθρώπων έχει και άλλες υποχρεώσεις που, με τη σειρά τους, περιορίζουν τη διαθεσιμότητα για εργασία (επηρεάζοντας την προσφορά εργασίας). Εδώ θα αναφερθούν ευρήματα από πρόσφατες έρευνες, που εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο συσχετίζεται η ευτυχία/ικανοποίηση με την εργασία για άνδρες και γυναίκες.

Σε όλες τις μετρήσεις, η ανεργία αποτελεί πηγή μεγάλης δυστυχίας: και επειδή περιορίζει το διαθέσιμο εισόδημα, αλλά και επειδή δημιουργεί την αίσθηση ότι η προσπάθεια κάποιου που χάνει τη δουλειά του υποβαθμίζεται, και μαζί της υποβαθμίζεται η αυτοεκτίμηση και ο αυτοσεβασμός του/της. Για τους άνδρες, ενώ προτιμούν μια δουλειά πλήρους απασχόλησης (χωρίς υπερωρίες), ο βαθμός ικανοποίησης από τη ζωή τους επηρεάζεται (αρνητικά) μόνο στην περίπτωση

που χάνουν τη δουλειά τους και όχι από τη διάρκεια της εργάσιμης μέρας τους ή από το αν η θέση τους είναι πλήρους ή μερικής απασχόλησης. Για τις γυναίκες, όμως, η εικόνα είναι διαφορετική: δείχνουν να προτιμούν εργασία με λιγότερες ώρες (και απεχθάνονται τις υπερωρίες), αλλά αυτό δεν συσχετίζεται με το βαθμό γενικής ικανοποίησης από τη ζωή τους (ευτυχία). Και αυτό παρά το γεγονός ότι οι περισσότερες δουλειές μερικής απασχόλησης είναι υποβαθμισμένες (Connolly & Gregory, 2008), αμείβονται χαμηλότερα (Manning & Petrongolo, 2008) και προσφέρουν ελάχιστες προοπτικές προαγωγής και επαγγελματικής ανέλιξης (Francesconi, 2001). Έτσι, αν και θα περίμενε κάποιος να συσχετίζεται η μερική απασχόληση με χαμηλότερα ποσοστά ικανοποίησης από τη δουλειά, γίνεται ακριβώς το αντίθετο: η μερική απασχόληση συσχετίζεται στις γυναίκες με μεγαλύτερη επαγγελματική ικανοποίηση.